

Sygn. akt III AUa 1330/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Monika Kowalska
Sędziowie:	SSA Marta Fidzińska - Juszcak SSA Jadwiga Radzikowska (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Dorota Stankowicz

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **E. J.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji wnioskodawcy E. J.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach Wydziału V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 31 lipca 2012 r. sygn. akt V U 624/12

o d d a l a apelację.

sygn. akt III AUa 1330/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 lipca 2012 r. Sąd Okręgowy w Kielcach V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie **E. J.** od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 11 kwietnia 2012 r. stwierdzającej, że wnioskodawca podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w okresie od 1 kwietnia 2005 r. – 28 listopada 2011 r. z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy ustalił, że E. J. w okresie od 15 października 2001r. do 29 listopada 2011r. prowadził działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Przedmiotem działalności były usługi remontowo – budowlane oraz prace palacza c.o. . Ubezpieczony opodatkowany był zryczałtowanym podatkiem dochodowym od osób fizycznych. W latach 2004-2011 nie uzyskał przychodu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. W okresie od 1 kwietnia 2005r. do 28 listopada 2011 r. ubezpieczony nie wykonywał prac w ramach

prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, ponieważ nie miał zleceń od klientów. Gdyby jednak pojawiły się zlecenia, podjąłby się ich wykonania.

Decyzją prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 20 lutego 2012r. ubezpieczony został wyłączony z ubezpieczenia społecznego rolników za okres od 1 kwietnia 2005r. do 28 listopada 2011 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy przyjął, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym do dnia 19 września 2008 r., obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym i wypadkowym podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność w okresie od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, o ile nie posiadają innych tytułów do ubezpieczenia. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, iż wnioskodawca zarejestrowany był w ewidencji działalności gospodarczej w okresie od 15 października 2001 r. do 28 listopada 2011 r. i działalności tej w tym okresie nie zawieszał, w spornym okresie (2005 – 2011) nie wykonywał wprawdzie prac w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, ale wynikało to jedynie z faktu, iż nie otrzymywał zleceń od klientów, gdyby takowe zlecenia otrzymywał, to podjąłby się ich wykonania. Był gotów do świadczenia usług w ramach prowadzonej działalności.

W ocenie Sądu Okręgowego wobec wyłączenia wnioskodawcy z ubezpieczenia społecznego rolników z dniem 1 kwietnia 2005 r. i nie zgłoszenia zawiadomienia o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. zasadnie objął wnioskodawcę w spornym okresie ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej, bowiem nie posiada on innego tytułu ubezpieczenia, co uzasadniało oddalenie odwołania na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 kpc.

Apelację od wyroku wywiódł E. J. zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 16 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) poprzez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że ubezpieczony w okresie od 1 kwietnia 2005 r., do 28 listopada 2011 r. wykonywał pozarolniczą działalność gospodarczą i podlegał obowiązkowo ubezpieczeniu rentowemu, emerytalnemu i wypadkowemu.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uchylenie zaskarżonej decyzji ZUS w K. oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji podniósł, iż Sąd pomimo prawidłowych ustaleń, że wnioskodawca w spornym okresie nie wykonywał działalności gospodarczej, z uwagi na fakt, że nie miał żadnych zleceń, ani nie osiągał z tytułu jej prowadzenia żadnego przychodu to błędnie uznał, iż pozostając w gotowości do świadczenia usług w ramach działalności remontowo-budowlanej prowadził tę pozarolniczą działalność gospodarczą i z jej tytułu podlega ubezpieczeniom społecznym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i na ich podstawie wywiódł trafne wnioski. Sąd Apelacyjny aprobuje stanowisko Sądu Okręgowego wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy przyjmuje za swoje.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie, czy E. J. wobec wyłączenia z dniem 1 kwietnia 2005 r. z ubezpieczenia społecznego rolników, podlegał stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt. 5, art. 12 ust. 1 i art. 13 ust., 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) w okresie od 1 kwietnia 2005 r. do 28 listopada 2011 r. ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej w Urzędzie Miasta i Gminy B..

Zgodnie z dyspozycją tych przepisów, osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu, a obowiązek ten datuje się od dnia rozpoczęcia wykonywania tej działalności do dnia zaprzestania jej wykonywania.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z art. 2, że zgodnie z art. 2 aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173 poz. 1807 ze zm.), działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, handlowa, budowlana, usługowa (...) wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Podjęcie działalności gospodarczej przez osoby fizyczne i jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej wymaga zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej, przy czym istnienie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej nie przesądza o faktycznym prowadzeniu tej działalności, ale prowadzi do domniemania prawnego (art. 234 k.p.c.), według którego osoba wpisana do ewidencji jest traktowana jako prowadząca działalność gospodarczą. Domniemanie to może być obalone. Podleganie ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej jest zatem ściśle powiązane z faktycznym wykonywaniem tej działalności. Faktyczne nieprowadzenie działalności gospodarczej powoduje ustanie podlegania ubezpieczeniu społecznemu. Ocena, czy wykonywana jest działalność gospodarcza należy zatem przede wszystkim do sfery ustaleń faktycznych, a dopiero następnie do ich kwalifikacji prawnej. Jednocześnie w tym miejscu warto wskazać, iż stosownie do ukształtowanej w tym zakresie linii orzeczniczej Sądu Najwyższego obowiązek podlegania ubezpieczeniu społecznemu mimo faktycznego zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej nie ustaje także wtedy, gdy nadal oczekuje się na kolejne zamówienia lub ich poszukuje (zobacz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2003 r., II UK 111/03 OSN - Zbiór Urzędowy – Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych nr 17 z 2003 r. - wkładka, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2005 r. I UK 95/05 OSNAP 2006/19-20/311). W innych orzeczeniach wskazuje się też, że zarówno rozpoczęcie jak i wznowienie działalności gospodarczej polega na podjęciu w celu zarobkowym działań określonych we wpisie do ewidencji działalności gospodarczej lub koncesji. Nadto prowadzenie działalności gospodarczej w rozumieniu art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obejmuje nie tylko faktyczne wykonywanie czynności należących do zakresu tej działalności, lecz także czynności zmierzające do zaistnienia takich czynności gospodarczych. W konsekwencji prowadzenie działalności gospodarczej występuje zarówno w okresach faktycznego wykonywania usług, jak też w okresach wykonywania innych czynności związanych z działalnością - takich jak poszukiwanie nowych klientów, zamieszczanie ogłoszeń w prasie, załatwianie spraw urzędowych. Wszystkie te czynności pozostają w ścisłym związku z działalnością usługową, bowiem zmierzają do stworzenia właściwych warunków do jej wykonywania (zobacz wyrok Sadu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2001 r., II UKN 428/00, OSNP 2003 nr 6, poz. 158 czy wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2003 r., III AUa 1531/03, OSA w Białymstoku 2004 nr 1, s. 51). Co więcej, osoba prowadząca działalność gospodarczą (przedsiębiorca) winna zgłaszać organowi ewidencyjnemu wszelkie zmiany stanu faktycznego i prawnego odnoszące się do przedsiębiorcy i wykonywanej przez niego działalności gospodarczej, ponieważ wpis do ewidencji działalności gospodarczej nie tylko legalizuje wykonywanie tej działalności, ale też wyznacza czasowe ramy bycia przedsiębiorcą. Z przedmiotowego obowiązku ewidencyjnego wynikają również inne konsekwencje prawne, przewidziane zwłaszcza w prawie finansowym i prawie ubezpieczeń społecznych. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 stycznia 2005 r. sygn. II IK 105/04 OSNAP 2005/13/198 przyjął, że tylko wykreślenie wpisu pozarolniczej działalności gospodarczej z ewidencji lub odnotowywanie przerw w jej prowadzeniu powoduje – na stałe lub okresowo – ustanie obowiązku ubezpieczenia społecznego. Okresowe zaprzestanie faktycznego prowadzenia działalności z różnych przyczyn tj. wyjazd za granicę czy też długotrwała choroba, powinno być zgłoszone do ewidencji. W takiej sytuacji odnotowanie przerwy w ewidencji powoduje okresowe ustanie obowiązku ubezpieczenia. Nawet powiadomienie o przerwach jedynie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych bądź też Urzędu nie powodowało wówczas z mocy prawa, iż ustaje obowiązek ubezpieczenia przewidziany w art. 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, albowiem przepis ten statuuje obowiązek ubezpieczeń od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej do dnia zakończenia jej wykonywania (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 1 lutego 2006 r., III AUa 517/05, Wspólnota (...)). Nadto, jak w wyroku z dnia 12 września 2006 r. (I UK 106/2006, OSNP 2007/17-18/260) stwierdził Sąd Najwyższy, specyfiką działalności gospodarczej jest to, że przedsiębiorca sam dysponuje swoim czasem, może go wykorzystać na bezpośrednie świadczenie usług, na czynności pomocnicze, czy na sprawy prywatne, takie jak leczenie,

sprawy rodzinne czy też urlop. Inaczej bowiem niż w stosunku pracy, sam wyznacza sobie zadania i je realizuje na własne ryzyko i odpowiedzialność. Tym samym okoliczność nawet czasowego zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej nie powoduje automatycznie wyłączenia z ubezpieczenia społecznego i zaniechania obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne. Oczywistym jest przy tym, że ciężar dowodu wykazania istnienia rzeczywistej przerwy w prowadzeniu działalności zgodnie z art. 6 kc spoczywa na wnioskodawcy.

W tym miejscu wypada również nadmienić, iż nie tylko obowiązujące przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ale również przepisy poprzednio obowiązujące ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. prawo działalności gospodarczej nie przewidywały możliwości zawieszenia działalności gospodarczej, lecz jedynie „zaprzestanie” jej wykonywania, co ma miejsce wówczas, gdy zostanie ona wyrejestrowana z ewidencji prowadzonej przez organy gminy. Na gruncie aktualnej ustawy o swobodzie działalności gospodarczej możliwość zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorców niezatrudniających pracowników została zaś z dniem 20 września 2008 r. usankcjonowana dopiero w ramach art. 14a tej ustawy, dodanego przez art. 1 pkt 6 pkt 6 ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 141, poz. 888).

Dodatkowo wypada w tym miejscu również zauważyć, iż stosownie do ustaleń Naczelnego Sądu Administracyjnego (zobacz wyrok z dnia 30 kwietnia 1997 r., III SA 46/96, Przegląd Orzecnictwa Podatkowego 1998 nr 2, poz. 48) w razie uznania za zaprzestanie działalności gospodarczej innych zdarzeń niż jej likwidacja, należy brać pod uwagę nie tylko okoliczności obiektywne, ale także subiektywne, tzn. zamiar ubezpieczonego. Zewnętrzny przejaw woli zaprzestania działalności gospodarczej stanowi zaś wniosek o jej wykreślenie z ewidencji (tak Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 12 stycznia 1994 r., III SA 835/93, OwSS 1994/3/121). W rozpoznawanej zaś sprawie w spornym okresie wnioskodawca nigdy nie dokonał definitywnego wykreślenia prowadzonej działalności z ewidencji, mającego na celu trwale zaprzestanie świadczenia stosownych usług. Dopiero w dniu 29 listopada 2011 r. zgodnie z decyzją Burmistrza Miasta i Gminy B. dokonał wykreślenia prowadzenia działalności gospodarczej, jako datę zaprzestania wskazując dzień 29 listopada 2011 r. Faktyczne niewykonywanie działalności gospodarczej w okresie oczekiwania na kolejne zamówienie, okresy faktycznego przestoju w wykonywaniu tej działalności czy z powodu braku zleceń, płynności finansowej, czy też z powodu choroby nie oznaczają zaprzestania prowadzenia takiej działalności i nie powodują uchylenia obowiązku ubezpieczenia społecznego. Działalność gospodarcza nie może mieć bowiem charakteru przypadkowego, a zatem nieuprawnione jest twierdzenie, że wykonywana jest wyłącznie wówczas, gdy przedsiębiorca świadczy konkretną usługę i osiąga przychody. Prowadzenie działalności gospodarczej polega bowiem tak na stworzeniu odpowiednich warunków do jej wykonywania, składaniu ofert, oczekiwaniu na zamówienie, jak i na faktycznym wykonywaniu zleconej pracy. Jak zaś przyznał sam wnioskodawca nie zawieszał działalności, a co więcej, w czasie braku zleceń klientów wnioskodawca pozostawał w gotowości do wykonywania działalności gospodarczej. Tym samym w ocenie Sądu Apelacyjnego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci: zeznań wnioskodawcy, jak również zalegającej w aktach sprawy dokumentacji nie dawał podstaw do przyjęcia, iż w spornym okresie wnioskodawca faktycznie nie prowadził działalności gospodarczej. W konsekwencji wbrew twierdzeniom wnioskodawcy nie doszło do obalenia domniemania prawnego, iż jako osoba figurująca w ewidencji działalności gospodarczej nie prowadził faktycznie tejże działalności w okresie od 1 kwietnia 2005 r. do 28 listopada 2011 r. W braku obalenia przedmiotowego domniemania (art. 234 k.p.c.) w świetle art. 13 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych brak było podstaw do przyjęcia, iż po stronie wnioskodawcy nie istniał obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym oraz odprowadzania z tego tytułu należnych składek (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 240/09, LEX nr 585723). Bezspornym jest przy tym, że o istnieniu obowiązku podlegania ubezpieczeniom nie decyduje wola wnioskodawcy, czy pracowników organu rentowego, a przepisy prawa stosowane w określonej sytuacji faktycznej.

W tym stanie rzeczy zdaniem Sądu Apelacyjnego nie doszło do naruszenia zaskarżonym wyrokiem prawa materialnego ani procesowego, w tym zasady swobodnej oceny dowodów. Normy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru

określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000/17/655). Sąd Okręgowy rozpoznając odwołanie wnioskodawcy przeprowadził wnikliwe postępowanie dowodowe, a zgromadzone w toku tego postępowania dowody z dokumentów oraz zeznań wnioskodawcy poddał wszechstronnej, wnikliwej ocenie, nie naruszając granic ich swobodnej oceny.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, iż zaskarżony wyrok oparty został na niewadliwych ustaleniach faktycznych i jest zgodny z prawem, a apelacja jako nie zawierająca usprawiedliwionych zarzutów na zasadzie art. 385 k.p.c. podległa oddaleniu.

EB